

Macht

Wie bepaalt wat er gebeurt?

Lesvoorbereiding

- Lees de les goed door.
- Deze les heeft een stapsgewijze opbouw. Jouw vragen (**dikgedrukt**) zijn belangrijk en sturend. Houd deze PDF er goed bij.
- Check de extra voor verdieping.

Benodigdheden

- Kladpapier per kind.
- Pen en papier per groepje van drie of vier.

Dit leren de kinderen

DOEL	DOEL VOOR DE LEERLINGEN
Kinderen kennen het begrip 'macht'.	Ik weet wat 'macht' is.
Kinderen weten waarom mensen graag de macht hebben.	Ik weet waarom mensen graag de macht hebben.
Kinderen weten het mogelijke gevaar van macht.	Ik weet wat het mogelijke gevaar van macht is.
Kinderen weten dat zij in hun leven ook te maken hebben met macht.	Ik weet dat ik in mijn leven ook te maken heb met macht.

Achtergrond bij dit thema

Het tweede thema staat in het teken van conflicten hanteren. Op elke plek in de wereld en dus ook in iedere klas komen conflicten voor. In dit thema leren kinderen hoe zij hier aan de hand van de Gouden Regel mee om kunnen gaan. Ze ontdekken dat rustig en vriendelijk reageren een positief effect heeft.

De eerste les komen de spiegelneuronen (spiegeltjes) aan de orde. Als er al eerder met Goud is gewerkt, kennen kinderen dit principe. In de tweede les staat het begrip 'respect' centraal. Kinderen ontdekken het principe 'Give respect, get respect'. Dit gaat hand in hand met de Gouden Regel. In les 3 leren de kinderen respectvol met elkaar discussiëren. De volgende les gaat over boosheid. Leerlingen ontdekken dat anderen je niet boos maken, maar dat je hier alleen zelf controle over hebt. Vaak speelt je eigen oordeel over een situatie een rol als je boos wordt. Les 5 gaat over macht. Kinderen leren dat mensen graag macht willen hebben en wat de gevaren hiervan zijn. Tegelijkertijd ontdekken ze dat ze in hun eigen leven ook te maken hebben met macht. De laatste les gaat door op dit thema en zoomt in op 'roddelen'.

Wie is de baas?

TERUGBLIK

Wat weten de kinderen al van het woord 'macht'?

Laat dit in groepjes van drie of vier bespreken en opschrijven op een papier. Benoem de doelen van deze les.

1 Twee kinderen bepalen

2 MINUTEN

Wijs twee kinderen aan. Zij mogen bepalen wat de klas de komende twee minuten gaat doen. Dit kan van alles zijn (geef eventueel vooraf wel de grenzen aan van wat mogelijk is). Geef voorbeelden als de klas gek laten dansen, gekke gezichten laten trekken, een liedje laten zingen, etc. Het mogen ook allerlei verschillende activiteiten zijn. De twee minuten gaan meteen in, dus eventueel overleg gaat van de tijd af.

Hoe was het om de baas te mogen spelen en om de klas alles te laten doen? Welk gevoel had je toen de kinderen allemaal deden wat jullie zeiden? Waarom kozen jullie ervoor om deze opdracht uit te laten voeren?

2 Eén kind bepaalt

2 MINUTEN

Laat nu een van de twee 'bazen' in zijn/haar eentje bepalen wat de klas twee minuten gaat doen. De andere leerling voegt zich bij de klas en moet de opdrachten uitvoeren.

Hoe was het om in je eentje de baas te mogen zijn? Was dit leuker of minder leuk? Was dit moeilijker of makkelijker? Waarom koos je ervoor om deze opdrachten uit te laten voeren?

3 Wie wil nu de baas zijn?

Vraag aan de klas wie er nu de baas wil zijn. Waarschijnlijk willen de meeste kinderen dit. Geef niemand de beurt, maar vraag:

Waarom zou je de baas willen zijn?

Bespreek klassikaal, maar zorg voor diepere antwoorden dan alleen woorden als 'leuk'. Vraag door: **'Wat is er zo leuk aan? Waarom is dat zo leuk?'**

LEG UIT

Veel mensen vinden het leuk om de baas te zijn. Dit heeft te maken met macht.

Macht is 'de mogelijkheid om dingen te laten gebeuren zoals je wilt'.

Laat nu alle kinderen op een kladpapiertje opschrijven welke opdracht(en) zij aan de klas zouden geven als ze echt de baas hadden mogen zijn.

Onderzoek macht.

GROEPJES VAN 3 OF 4 / 10 MINUTEN

Laat de achterkant van het papier (dat al is gebruikt in de terugblik van deze les) in vier vakken verdelen. Geef de opdracht om in dezelfde groepjes de volgende vragen te beantwoorden en op te schrijven:

VAK 1

Welke mensen hebben er veel macht?

VAK 2

Waarom zouden mensen graag de macht willen hebben?

VAK 3

Wat vind je ervan dat mensen macht hebben over andere mensen?

VAK 4

Dit vak gebruik je straks.

Macht in je eigen leven
Zie de volgende pagina.

Geef **10 minuten** de tijd om vak 1, 2 en 3 te beantwoorden en koppel dan klassikaal terug.

Waarom willen mensen macht?

LEG UIT

Macht willen hebben is iets heel menselijks. Maar zelfs in de dierenwereld komt het voor. Denk maar aan kippen; zij bepalen een pikorde. Mensen willen graag de macht omdat het hen de controle geeft. Hoe meer macht over hoe meer mensen, hoe meer de dingen gaan zoals jij dat wilt. Dat geeft veiligheid. Dat hoeft niet verkeerd te zijn.

Het gevaar van het hebben van macht is alleen dat je de belangen van anderen vergeet en alleen of vooral aan jezelf denkt.

Voor wie kies je?

Kom terug op de opdracht van de uitleg. Vraag:

Kijk eens op je kladpapiertje naar de opdrachten die jij aan de klas had willen geven als je de baas mocht zijn. Had je bij deze opdrachten vooral jouw plezier en belang voorop staan of die van de groep?

VRAAG VERVOLGENS: DENK EENS AAN DE GOUDEN REGEL

“Behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden.”

Stel dat jij niet de baas was, maar de opdrachten moest uitvoeren. Zou jij het dan leuk vinden om die opdrachten te doen? Zou je jouw opdrachten veranderen als je rekening houdt met de Gouden Regel? Wat zou je dan anders doen?

Laat enkele kinderen reageren.

VERTEL

Als je de macht hebt, kun je bepalen wat anderen moeten doen. Het is misschien verleidelijk om vooral te kiezen wat jij zelf leuk vindt. Maar de Gouden Regel helpt je om ook rekening te houden met wat goed is voor anderen.

Macht om je heen

VAK 4 / 2 MINUTEN

Laat nu in vak vier van het papier opschrijven welke ‘machthebbers’ er in hun eigen leven voorkomen. Geef hiervoor **2 minuten** de tijd. Koppel klassikaal terug en vul eventueel aan met voorbeelden als leerkracht, voetbaltrainer, ouders, opa’s of oma’s, oudere broer of zus, etc.

Hebben deze ‘machthebbers’ vooral hun eigen belang voor ogen of vooral jullie belang?

LEG UIT

Een vader, sporttrainer of juf kan dan wel macht hebben over je, als het goed is heeft deze persoon altijd het beste met je voor.

Wat neem je mee?

CHECK

Kom terug op wat de kinderen aan het begin van deze les hebben opgeschreven over macht.

- 1 Wat hebben ze deze les geleerd?**
- 2 Wat was nieuw voor ze?**
- 3 Wat kunnen ze met deze kennis in hun dagelijks leven?**

BLIK VOORUIT / DE VOLGENDE LES

Macht is, zoals jullie nu hebben geleerd, menselijk en niet altijd verkeerd. Je kunt op een goede manier de macht hebben door het belang van anderen voor ogen te houden. Maar ook binnen een groep kan macht een rol spelen. Soms willen mensen graag bij een groep horen of hun plek in de groep behouden. Dat kan ervoor zorgen dat ze dingen doen die niet aardig zijn voor een ander. Daar gaan we de volgende les verder naar kijken.

Extra: politiek & macht

Deze les leent zich om door te gaan op het thema politiek, democratie of dictatorschap. Vraag bijvoorbeeld:

Wie kan er een paar machthebbers uit de landelijke of wereldpolitiek noemen? Hoe hebben zij deze macht gekregen? Welke belangen hebben zij?

LEG HIERBIJ UIT

Als je veel macht hebt, heb je veel invloed. Je kunt de dingen regelen zoals jij ze wilt hebben. Vaak speelt er een heleboel mee. In de Nederlandse politiek bijvoorbeeld kun je niet alleen maar je eigen zin doen. Je denkt na over de mening van je kiezers of partijgenoten. Soms is de vraag misschien wel of een politicus zijn positie wil veilig stellen en daarom bepaalde keuzes maakt. In landen waar een dictator aan de macht is, is het duidelijk dat deze leider vooral zijn zin wil doordrijven en hij geen of weinig rekening houdt met de belangen van het volk. Een machthebber – of dat nu een democratisch gekozen persoon is of niet – kan macht misbruiken, omdat hij of zij andere belangen heeft dan het belang van zijn/haar 'onderdanen'.